

Kadına yönelik şiddet: AB çapında bir arařtırma¹

Sonuçlara bir bakış

FRA AVRUPA BİRLİĞİ TEMEL HAKLAR AJANSI

¹ Araştırma raporunun tamamına linkten ulaşım sağlanabilmektedir:
http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra-2014-vaw-survey-main-results-apr14_en.pdf

1. Kısım

Bu araştırmaya neden ihtiyaç duyuldu?

Kadına yönelik şiddetin AB’de bir temel hak istismarı olarak vurgulanması

Kadınlar üzerinde orantısız bir etkiye sahip olan cinsel taciz, tecavüz ve ev içi şiddet gibi suçları kapsayan kadına yönelik şiddet; kadınların insan onuru, eşitlik ve adalete erişimle ilgili temel haklarının bir ihlalidir. Aileleri, arkadaş çevresini ve bütün olarak toplumu etkilediği için, etkisi bizzat şiddet mağduru olan kadınların ötesindedir. Toplumun ve devletin bu istismara nasıl yanıt verdiği nin eleştirel bir bakışla değerlendirilmesi gerekmektedir.

Sivil toplum aktörleri ve BM Kadına Karşı Ayrımcılığın Önlenmesi Komitesi (CEDAW Komitesi) ve Avrupa Konseyi dahil hükümetler arası kuruluşlar, geçtiğimiz on yıllarda kadına yönelik şiddetin ne boyutlarda ve ne mahiyette tezahür ettiğini ortaya çıkarmanın yollarını aramışlardır. Her bir AB Üye Ülkesi düzeyinde gerçekleştirilen girişimlerle bu sürece destek verilmiştir. FRA araştırmasının verilerinin yayınlanmasıyla, kadına yönelik şiddetin AB’de yaşayan birçok kadının yaşamına tesir eden yaygın ve geniş kapsamlı bir insan hakkı ihlali olduğu ortaya çıkmıştır.

Veri ihtiyacına yanıt verilmesi

Kadına yönelik şiddetin önemli etkisini göz önünde tutan birçok AB ülkesindeki politikacılar ve uygulayıcılar, hala problemin çapı ve doğası hakkında kapsamlı verilerin olmayışı sorunuyla boğuşmaktadır. Birçok kadın yaşadıkları şiddeti yetkililere bildirmedikleri ve sıklıkla bu anlamda desteği esirgeme eğilimi gösteren sistemlerin de teşvik edici niteliği bulunmadığı için, resmi ceza yargılaması verileriyle ancak rapor edilen birkaç vaka kayıt altına alınabilmektedir. Bu da, kadına yönelik şiddet sorununu çözmeye yönelik politika ve uygulama girişimlerinin her zaman kapsamlı belge dayanağıyla desteklenmediği anlamına gelmektedir. AB üye ülkeleri ile araştırma kuruluşlarının bazılarının kadına yönelik şiddet konusunda saha araştırmaları ve sair araştırmalar gerçekleştirmiş olmalarına rağmen; bir dizi Üye Devletin toplumsal cinsiyetle ilgili veri topladığı istihdam gibi diğer alanlarla mukayese edildiğinde, bu alanda kapsamlı ve karşılaştırılabilir veri eksikliği devam etmektedir.

FRA’nın AB düzeyinde yürüttüğü saha araştırması, AB Konseyi’nin AB’de kadına yönelik şiddetin ortadan kaldırılmasına ilişkin Görüşlerinde tekrarlayarak dile getirdiği üzere Avrupa Parlamentosu’na yöneltilen kadına yönelik şiddet konusunda veri toplanması talebine yanıt niteliğindedir. FRA, 28 AB üyesi ülkeden rastgele seçilen kadınlardan oluşan örnekleme 42,000 yüz yüze görüşme gerçekleştirmiştir. Bu görüşmelerin sonuçları, AB ve Üye Devlet düzeyinde mevcut veriler ve bilinen eksikliklerle birlikte değerlendirilebilir.

Mevzuat ve politika süreçlerini bilgilendirici ve destekleyici veri

Kadına yönelik şiddet sorununun çözümüne hizmet edebilecek Avrupa çapındaki tedbirler arasında AB Mağdur Yönetmeliği (2012/29/EU) ve Avrupa Konseyi Kadına Yönelik Şiddetin ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadele Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi) yer almaktadır. 2012'de kabul edilen AB Mağdur Yönetmeliği, AB'de işlenen suçların mağdurlarının haklarının korunması ve desteklenmesine ilişkin asgari standartları belirlemekte ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddet mağdurlarına, cinsel şiddet mağdurlarına ve yakın partner şiddeti mağdurlarına özel olarak atıfta bulunmaktadır. 2011 yılında kabul edilen İstanbul Sözleşmesi, kadına yönelik şiddetin psikolojik şiddet, ısrarlı takip, fiziksel şiddet ve cinsel taciz gibi farklı türlerini kapsamlı olarak ele alan, yasalar nezdinde bağlayıcı ilk bölgesel araçtır. Sözleşme on onay aldıktan sonra yürürlüğe girecektir.

Ümit veren yasal gelişmelerin yanında, FRA'nın AB çapında gerçekleştirdiği kadına yönelik şiddet araştırmasının bulguları; şiddet mağduru kadınların çoğunluğunun deneyimlerini polise ya da mağdura destek veren kuruluşlara bildirmediklerine işaret etmektedir. Şiddetle ilgili kişisel deneyimlerin tartışılması ve dışavurumunun henüz bir norm olarak kabul edilmediği AB üye ülkelerinde bu durum, özellikle sorun teşkil etmektedir. Sonuç olarak, şiddet mağduru birçok kadın adalet sistemiyle ve diğer hizmetlerle irtibata geçmemekte; bu durum, kadına yönelik şiddetin siyasi bir girişim alanı olarak tüm politikalara ve planlara yerleştirilmediği Üye Ülkelerde daha da kötü bir hal almaktadır. Dolayısıyla, AB'deki kadınların hak ve ihtiyaçlarının, an itibarıyla pratikte karşılanamadığı veya gerçekleştirilemediği açıktır.

Bu nedenle, şiddetin yetkililere bildirilmesini teşvik etmek, mağdur kadınlara daha iyi yanıt vermek ve hedeflenen mağdur desteği için yeterli kaynak sağlamak için yazılı kanunların pratiğe nasıl yansıdığına gözden geçirilmesine ihtiyaç vardır. Araştırmanın bulguları, her bir üye ülkedeki koşullar ışığında inceleme imkânı sunacak şekilde istismar vakalarının ne bildirim modelleri ile kadınların bildirimde bulunmama nedenlerini ortaya koymaktadır.

FRA Görüşleri – İlerleme Yolları

FRA araştırmanın ayrıntılı bulgularını temel alarak, kadına yönelik şiddetin tanınabileceği ve şiddete müdahale edilebilecek farklı yollar önerdiği bir dizi görüşünün yer aldığı bir doküman taslağı düzenlemiştir. Bunlar içinde, ceza hukukunun dar kalıplarını aşarak istihdam ve sağlık sektörlerinden yeni teknoloji ortamına ulaşan ve şiddet olaylarının ihbar edilmesini teşvik edebilmek üzere hedeflenen farkındalık girişimlerini kapsayan eylemler yer almaktadır.

Sözü edilen görüşler, BM ve Avrupa Konseyi gibi kurumların daha önce yaptıkları, kadına yönelik şiddetle mücadele için harekete geçilmesi çağrılarını üzerinde temellendirilmiştir. Özel olarak, FRA'nın olası gelişme imkânlarına ilişkin görüş ve önerileri, 28 AB Üye Ülkesinden 42,000 kadınla yapılan yüz yüze görüşmelerden toplanan verilerden yola çıkılarak sunulmuştur.

Özetle, hükümetler arası kuruluşlar ve sivil toplum, politika oluşturma ve bu temel hak istismarına çözüm üretebilmek üzere kadına yönelik şiddet konusunda güvenilir ve kapsamlı

veri toplanması için yıllardır çağrıda bulunmaktadı. FRA araştırmasının kadına yönelik şiddetle ilgili sonuçlarının yayınlanmasıyla, bu veri bugün 28 AB üye ülkesinin kullanımına sunulmuştur.

2. Kısım

TEMEL HAKLARIN AVRUPA BİRLİĞİ'NDE
YAŞAYAN HERKES İÇİN GERÇEĞE DÖNÜŞTÜRÜLMESİ

Kadına yönelik şiddet: AB çapında bir araştırma

Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı'nın 1. Maddesi'nde insan onurunun dokunulmaz olduğu; saygı duyulması ve korunması gerektiği belirtilmiştir. 2. Maddesi'nde yaşam hakkı; 4. Maddesi'nde ise işkencenin ve insanlık dışı veya küçük düşürücü muamele ve cezaların yasaklanması güvence altına alınmıştır. 21. Madde'de cinsiyet dahil nedenlerle ayrımcılıktan arı olma hakkı tanınırken; 47. Madde adalete erişim hakkını temin etmiştir.

Bağlam

Kadına yönelik şiddet, kadınlar üzerinde orantısız bir etkiye sahip olan cinsel taciz, tecavüz ve 'ev içi şiddet' gibi suçları kapsamakta olup, kadınların insan onuru, eşitlik ve adalete erişimle ilgili temel haklarının bir ihlalidir. Aileleri, arkadaş çevresini ve bütün olarak toplumu etkilediği için, etkisi bizzat şiddet mağduru olan kadınların ötesindedir. Toplumun ve devletin bu istismara nasıl yanıt verdiği eleştirel bir bakışla değerlendirilmesini gerektirir. Bu nedenle, kadına yönelik şiddetle mücadele ve bunun önlenmesi için, hem AB düzeyinde hem de uluslar nezdinde önlem alınması gerekir.

Kadına yönelik şiddet sorunun çözümüne hizmet edebilecek Avrupa çapındaki tedbirler arasında AB Mağdur Yönetmeliği (2012/29/EU) ve Avrupa Konseyi Kadına Yönelik Şiddetin ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadele Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi) yer almaktadır. 2012'de kabul edilen AB Mağdur Yönetmeliği, AB'de işlenen suçların mağdurlarının haklarının korunması ve desteklenmesine ilişkin asgari standartları belirlemekte ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddet mağdurlarına, cinsel şiddet mağdurlarına ve yakın partner şiddeti mağdurlarına özel olarak atıfta bulunmaktadır. 2011 yılında Avrupa Konseyi'nde kabul edilen İstanbul Sözleşmesi, kadına yönelik şiddetin psikolojik şiddet, ısrarlı takip, fiziksel şiddet ve cinsel taciz gibi farklı türlerini kapsamlı olarak ele alan, yasalar nezdinde bağlayıcı ilk bölgesel araçtır. Sözleşme onay aldıktan sonra yürürlüğe girecektir.

Ümit veren yasal gelişmelerin yanında, FRA'nın AB çapında gerçekleştirdiği kadına yönelik şiddet araştırmasının bulguları; şiddet mağduru kadınların çoğunluğunun deneyimlerini polise ya da mağdura destek veren kuruluşlara bildirmediklerine işaret etmektedir. Sonuç olarak, şiddet mağduru birçok kadın adalet sistemiyle ve diğer hizmetlerle irtibata geçmemektedir. Dolayısıyla, AB'deki kadınların hak ve ihtiyaçlarının, an itibarıyla pratikte karşılanamadığı veya gerçekleştirilemediği açıktır.

Kadına yönelik şiddetin önemli etkisine karşın; birçok AB ülkesindeki politikacılar ve uygulayıcıların hala problemin çapı ve doğası hakkında kapsamlı verilerin olmayışı sorunuyla boğuşması üzüntü vericidir. Birçok kadın yaşadıkları şiddeti yetkililere bildirmediği ve sıklıkla bu anlamda desteği esirgeme eğilimi gösteren sistemlerin de teşvik edici niteliği

bulunmadığı için, resmi ceza yargılaması verileri kapsamında, ancak rapor edilen birkaç vaka kayıt altına alınabilmektedir. Bu da, kadına yönelik şiddet sorununu çözmeye yönelik politika ve uygulama girişimlerinin her zaman kapsamlı belge dayanağıyla desteklenmediği anlamına gelmektedir. AB üye ülkeleri ile araştırma kuruluşlarının bazılarının kadına yönelik şiddet konusunda saha araştırmaları ve sair araştırmalar gerçekleştirmiş olmalarına karşın; bir dizi Üye Devletin toplumsal cinsiyetle ilgili veri topladığı istihdam gibi diğer alanlarla mukayese edildiğinde, bu alanda kapsamlı ve karşılaştırılabilir veri eksikliği devam etmektedir.

Şekil 1: 15 yaşından itibaren ve görüşmelerden önceki 12 ay içerisinde fiziksel ve/ya cinsel şiddete maruz kalan kadınlar, AB-28 (%)

- 15 yaşından beri fiziksel ve/ya cinsel şiddete uğramadım
- Evet, 12 aydan daha uzun bir süre önce şiddete uğradım.
- Evet, son 12 ay içinde şiddete uğradım

Not: Tüm katılanlar bazında(N=42,002)

Kaynak: FRA toplumsal cinsiyete dayalı şiddet araştırması veri seti, 2012

Veri toplama ve verilerin kapsamı

FRA kadına yönelik şiddet araştırmasının sonuçları, her Üye Devletten ortalama 1500 kadın olmak üzere 28 AB Üye Ülkesinden 42,000 kadınla yapılan yüz yüze görüşmelere dayanmaktadır. Katılımcılar, tesadüfi örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. Sonuçlar, AB’de yaşayan 18 ila 74 yaş aralığındaki kadınların deneyim ve görüşlerini temsil etmektedir. Standart olarak yürütülen anket görüşmelerinde fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddet, çocukluk dönemi mağduriyeti, cinsel taciz ve ısrarlı takip ile internet gibi yeni istismar ortamlarıyla ilgili sorular yöneltilmiştir. Kadınlara, çeşitli şiddet türlerine ilişkin kişisel deneyimleri, belirli şiddet türlerine ne sıklıkla maruz kaldıkları ve şiddetin yaşamları üzerinde ne gibi etkileri olduğu sorulmuştur. Araştırma ile ayrıca, polise bilgi verip vermedikleri ve kadınların mağdurlara destek sunan diğer hizmetleri kullanıp kullanmadıklarına ilişkin olarak da veri toplanmıştır.

Kadına yönelik şiddetin çözümüne ilişkin olarak seçilen bulgular ve ilerleme yolları

FRA araştırmasının sonuçları, AB çapında kadına yönelik şiddetle mücadele eden politikacılara ve diğer paydaşlara destek vermeye yöneliktir. FRA araştırma sonuçlarından yola çıkarak, araştırmanın ana sonuçlarında ve özet raporlarında sunulan, ayrıntılı bir dizi görüş ortaya koymuştur.

Bu bilgi notunda, kadına yönelik şiddetin çözümünde olası ilerleme yollarıyla ilgili genel değerlendirmelerin yanında araştırma bulgularından bazı örnekler sunulmuştur.

Sonuçların ülkeler arasında ve içerisinde farklılıkları

Kadına yönelik şiddet oranlarının ülkeler içerisindeki ve arasındaki farklılıkları, Dünya Sağlık Örgütü'nün kadın sağlığı ve ev içi şiddet konulu 10 ülkeyi kapsayan araştırması ve Birleşik Devletler'in 50 eyaletinde yürüttüğü ulusal yakın partner şiddeti ve cinsel şiddet araştırması gibi diğer anket temelli araştırmalarda da rapor edilmiştir.

Ülkeler arası farklılıklar, mağduriyet oranlarındaki gerçek farkların yanı sıra aşağıda sıralandığı üzere bir dizi faktörü de yansıtabilmektedir: kadına yönelik şiddetle ilgili deneyimlerin anket görüşmesi yapanlar dahil olmak üzere diğer insanlarla paylaşılmasının kültürel anlamda kabul edilebilir olup olmadığı ve eşitliğin gelişmiş olduğu toplumlarda şiddet olayları daha açık dile getirilebildiği ve buna karşı çıkıldığı için, bir ülkede toplumsal cinsiyet eşitliğinin gelişmesinin kadına yönelik şiddetin daha yüksek oranlarda ifşasına yol açma ihtimali.

Araştırmanın ana sonuçlarının yer aldığı raporu ile 'Araştırmaya bir bakış' isimli özet raporunda, gözlemlenen farklılıkların olası nedenleri ele alınmaktadır. Sonuçların her bir AB Üye Ülkesi nezdindeki detaylı dökümüne ulaşmak için, araştırmanın çevrimiçi veri tarayıcısına göz atınız: <http://fra.europa.eu/en/vaw-survey-results>.

Fiziksel Şiddet

Tahminlere göre, AB'de yaşayan 13 milyon kadın, anket görüşmelerinden önceki 12 aylık süre zarfında fiziksel şiddete maruz kalmıştır. Bu oran, AB'deki 18-74 yaş aralığındaki kadınların %7'sine tekabül etmektedir².

Şekil 2: 15 yaşından itibaren fiziksel ve/ya cinsel partner şiddetine maruz kalan kadınlar, EB-28 (%)

AB-28	%22
●	%10 - %19
●	%20 - %29
●	%30 - %39

Kaynak: FRA kadına yönelik toplumsal cinsiyete dayalı şiddet araştırması veri seti, 2012

Cinsel Şiddet

² Eurostat çevrimiçi veri tabanına göre, 1 Ocak 2013 itibarıyla AB'de 18-74 yaş aralığında 186,590,848 kadın yaşamaktadır, bkz. http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database (veri kodu demo_pjan, 16 Ağustos 2013 verileri).

Tahminlere göre, AB’de yaşayan 3.7 milyon kadın, anket görüşmelerinden 12 aydan uzun bir süre önce cinsel şiddete maruz kalmıştır. Bu oran, AB’deki 18-74 yaş aralığındaki kadınların %2’sine karşılık gelmektedir.

İlerleme yolları: AB’nin kadın erkek eşitliğini sağlamak üzere ilerleyen dönemlerde geliştireceği stratejilerinde, kadınların şiddet deneyimlerine ilişkin kilit alanlarda çözüm üretmek üzere araştırma sonuçlarından yola çıkılabilir. Örneğin; şiddetin kadınlar tarafından polis teşkilatına ve mağdur destek kuruluşlarına yeterince bildirilmeyen yönlerinin yanı sıra yeni teknoloji ortamları aracılığıyla ısrarlı takip ve istismar gibi şiddetin yeni veya yeni benimsenen türleri bu kapsamda yer alabilir.

İlerleme yolları: Kadına yönelik şiddetin araştırmada rapor edilen boyutlarını göz önünde tutarak; AB Stockholm Programı sonrasında adalet ve iç işleri alanındaki genel koşullarında, kadına yönelik şiddetin, AB’nin suç ve suçla ilgili mağduriyete yaklaşımı çerçevesinde bir temel hak istismarı olarak tanınması ve ele alınması sağlanmalıdır.

Her 20 kadından 1’i (%5), 15 yaşından itibaren tecavüze uğramıştır. Bu rakam, araştırmada sorulan “15 yaşınızdan bugüne, kaç kez kaba kuvvetle ve canınız yakılarak cinsel ilişkiye zorlandınız?” sorusuna verilen yanıtlardan elde edilmiştir.

AB’de yapılan bir dizi yargılamada, tecavüzün yasal tanımını failin fiziksel şiddete başvurmuş olması gerekliliğinin ötesine geçmektedir. Bu bağlamda, AB’de tecavüz oranının %5’i aşması mümkündür.

İlerleme yolları: AB Mağdur Yönetmeliği, tüm suçların mağdurları için geçerli olup, diğer savunmasız kurbanların yanı sıra toplumsal cinsiyete dayalı şiddet mağdurlarına da özel olarak atıfta bulunmaktadır. Hedeflenen müdahalelerin Üye Devletler nezdinde gerçekleştirilebileceği, şiddet mağduru kadınların mağdur destek ve ceza adaleti olanaklarına ilişkin olarak ihtiyaçlarının karşılanacağı sağlam bir zemin sağlamaktadır. Yönetmeliğin uygulanmasına ilişkin olarak Avrupa Komisyonu tarafından yapılan incelemelerin bir parçası olarak, bir birleşen yardımıyla yönetmeliğin, şiddet mağduru kadınların hak ve ihtiyaçlarını gerçek anlamda karşılayıp karşılamadığı değerlendirilebilir.

İlerleme yolları: AB, Kadına Yönelik Şiddetin ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi’nin (İstanbul Sözleşmesi) imzalanması olasılığını araştırmalıdır. Sözleşme hâlihazırda, kadına yönelik şiddetle ilgili en kapsamlı bölgesel araçtır. FRA araştırmasının sonuçları da, AB Üye Ülkelerinin Sözleşmeyi onaylamalarını destekleyebilecektir.

28 AB Üye Ülkesinde, kadınların %18’i 15 yaşından bu yana, ısrarlı takip mağduriyeti yaşamıştır ve araştırma öncesindeki 12 ay zarfında kadınların %5’i ısrarlı takipten mağdur olmuştur. Bu ise, AB-28’de 12 aylık süre zarfında 9 milyon kadının ısrarlı takip mağduru olduğu anlamına gelmektedir.

Bu bulguya ulaşmak için, anket görüşmelerinde kadınlara, sıralanan bir dizi farklı eylemlerden birinde bulunan belirli bir kişi tarafından defalarca saldırıya veya tehdide uğrayıp uğramadıkları soruldu. Sıralanan tekrarlı eylemler arasında şu örnekler yer aldı: hiç belirli bir kişi 'geçerli bir nedeni olmaksızın peşinizde gezindi mi veya evinizin, işyerinizin veya okulunuzun önünde bekledi mi?'; ya da 'Saldırgan, tehditkâr veya sessiz telefonlar aldınız mı?'.

İlerleme yolları: Kadına yönelik şiddet konusunda ulusal veri kaynağı bulunmayan Üye Ülkeler, araştırma sonuçlarından faydalanarak kadına yönelik şiddet konusunda özel ulusal eylem planları geliştirmeye teşvik edilmektedir. Eylem planlarının sürdürülebilirliğini ve mağdurlar için pratik sonuçlar doğurmasını sağlamak üzere, şiddet mağduru kadınlarla çalışan sivil toplum aktörlerinin eylem planlarının geliştirilmesi sürecine dahil edilmesi faydalı olacaktır.

Şekil 3: 15 yaşından itibaren ve araştırmanın 12 ay öncesinde yaşanan, istenmeyen cinsel içerikli e-postalar veya saldırgan SMS mesajları dahil cinsel siber taciz türleri, yaş gruplarına göre, AB-28 (%)

(Grafik)

18-29 yaş 30-39 yaş 40-49 yaş 50-59 yaş 60 yaş ve üstü Toplam

15 yaşından itibaren son 12 ayda

Notlar: Siber tacize ilişkin soruların yanıtlarının geçersiz olduğu durumlar hariç tüm kadınlar (n=35,820). 6,084 katılımcı her iki konuda 'geçerli değil' yanıtı verdi; 98 yanıtta yaş bilgisi eksikti.

Kaynak: FRA kadına yönelik toplumsal cinsiyete dayalı şiddet araştırması veri seti, 2012

İlerleme yolları: İstihdam, eğitim, sağlık, bilişim ve iletişim teknolojileri alanlarındaki AB politikalarında kadına yönelik şiddetin etkileri her bir alanda ayrıca ele alınmalıdır. Üye Devletler nezdinde, bu farklı alanlara yönelik özel politika açılımlarına ve ulusal eylem planlarına yansıtılmalıdır.

Kadınların yaklaşık %12'si, 15 yaşından önce yetişkinler tarafından bir şekilde cinsel istismara veya hadiseye maruz bırakıldığını belirtmiştir; bu da AB'de yaklaşık 21 milyon kadına karşılık gelmektedir.

Sonuçlar, eski veya mevcut partnerleri tarafından cinsel şiddete maruz bırakılan kadınların %30'unun çocukluklarında cinsel şiddete de maruz kaldıklarını ortaya koymuştur. Mevcut ve eski ilişkilerinde cinsel şiddet öyküsü olmayan kadınlardan %10'u ise çocukluklarında cinsel şiddete maruz kaldıklarını ifade etmişlerdir.

İlerleme yolları: AB, çocukların, gençlerin ve kadınların her türlü şiddete karşı korunmasına çeşitli katkılarda bulunan DAPHNE ve diğer programların çalışmalarını devam ettiren finansman mekanizmalarının, sivil toplum kuruluşlarının kadına yönelik şiddetle ilgili çalışma

ve araştırmalarının daha da desteklenmesi amacıyla kullanılmasını sağlamalıdır. Özellikle, kadına yönelik şiddet alanında hedeflenen mağdur destek hizmetlerinin işlerliğinin sağlanması için finansmana ihtiyaç duyulmaktadır.

İlerleme yolları: şiddet mağduru kadınlara yönelik mağdur ve haklar odaklı yaklaşımın, AB ve Üye Devletler düzeyinde takviye edilmesi gereklidir. Son yıllarda bir dizi Üye Devlette 'ev içi şiddet' veya 'yakın partner şiddeti'nin özel bir konu olmaktan ziyade devlet müdahalesi gerektiren bir konu olarak tanındığı olumlu örnekler görölmektedir.

İlerleme yolları: AB ve Üye Devletler, kadına yönelik şiddetin farklı formlarına ilişkin düzenli veri toplama yönünde taahhütlerini ifade edebilirler. Bu yolla, alanda yapılacak politika müdahaleleri ve çalışmalar için dayanak sağlanabilir. Bu süreç Eurostat ve bu kurumun ilgili uzman gruplarınca desteklenebilir ve Avrupa Toplumsal Cinsiyet Enstitüsü'nün (EIGE) yanı sıra BM ile AK'nin özel izleme organlarına veri sağlanmasına yararabilir.

AB'de yaşayan kadınların yarısı (%53), fiziksel veya cinsel saldırıya uğrama korkusuyla, en azından bazı zamanlarda, belirli koşullarda ve yerlerde bulunmaktan kaçınmaktadırlar. Bir karşılaştırma yapılacak olursa, suçtan doğan mağduriyet ve suç korkusu üzerine mevcut araştırmalar, kadınlardan çok daha az sayıda erkeğin hareketini kısıtladığını ortaya koymuştur.

İlerleme yolları: Kadına yönelik şiddetle mücadeleyle ilişkin AB ve Üye Devlet politikaları ile ulusal eylem planları, doğrudan kadınların şiddet deneyimlerinden elde edilen belge dayanağını temel almalıdır. Kadınların şiddet deneyimlerine ilişkin veriler, yetkili mercilere bildirilmeyen mağduriyetlerin çoğunluğunu kapsam dışı bırakan idari ve ceza hukuku verilerinden ayrı olarak toplanmalıdır. AB ve Üye Devletler, kadınların yaşadığı şiddetin mahiyeti ve boyutlarına ilişkin bilgilerin ortaya çıkarılması için araştırmaların teşvik edilmesi ve finansmanı için elbirliğiyle çaba göstermelidir. Zaman içinde kaydedilen gelişmelerin ölçümü için, bu araştırmalar birkaç yıl aralıklarla tekrarlanabilir.

3. Kısım

İlerleme Yolları

Araştırma, AB ve Üye Devletlerine kadına yönelik şiddet alanında yapılacak politika müdahaleleri ve çalışmalar için dayanak sağlayabilecek, AB çapında en kapsamlı kadına yönelik şiddet veri setini sunmaktadır.

FRA araştırmasının bulguları, kadına yönelik şiddetin yaygın olmakla birlikte AB genelinde en az bildirimde bulunan insan hakkı istismarı olduğunu gözler önüne sermektedir. FRA, bu raporun başlangıç kısmında ana hatlarıyla anlatılan bir dizi görüş ileri sürmüştür. Bu görüşler, araştırmayla birlikte sunulan ayrı bir ana sonuç raporunda her bir bölümün sonunda ayrıntılı olarak yer almıştır. Görüşler, AB'yi ve gerektiğinde ulusal politika yapıcılarını, kadına yönelik toplumsal cinsiyete dayalı şiddeti önleme ve bu amaçla kapsamlı tedbirler uygulama yönünde desteklemeyi amaçlamaktadır.

Genel değerlendirmeler şu şekilde özetlenebilir. Kadına yönelik şiddetin çözümüne yönelik olası 'ilerleme yolları' sunulmaktadır. Araştırma sonuçları değerlendirilirken dikkate alınabilirler.

- AB'nin kadın erkek eşitliğini sağlamak üzere ilerleyen dönemlerde geliştireceği stratejilerinde, kadınların şiddet deneyimlerine ilişkin kilit alanlarda çözüm üretmek üzere araştırma sonuçlarından yola çıkılabilir. Örneğin; şiddetin kadınlar tarafından polis teşkilatına ve mağdur destek kuruluşlarına yeterince bildirilmeyen yönlerinin yanı sıra; yeni teknoloji ortamları aracılığıyla ısrarlı takip ve istismar gibi şiddetin yeni veya yeni benimsenen türleri bu kapsamda yer alabilir.
- Kadına yönelik şiddetin araştırmada rapor edilen boyutlarını göz önünde tutarak; AB Stockholm Programı sonrasının adalet ve iç işleri alanındaki genel koşullarında, kadına yönelik şiddetin, AB'nin suç ve suçla ilgili mağduriyete yaklaşımı çerçevesinde bir temel hak istismarı olarak tanınması ve ele alınması sağlanmalıdır.
- AB Mağdur Yönetmeliği, tüm suçların mağdurları için geçerli olup, diğer savunmasız kurbanların yanı sıra toplumsal cinsiyete dayalı şiddet mağdurlarına da özel olarak atıfta bulunmaktadır. Hedeflenen müdahalelerin Üye Devletler nezdinde gerçekleştirilebileceği, şiddet mağduru kadınların mağdur destek ve ceza adaleti olanaklarına ilişkin olarak ihtiyaçlarının karşılanacağı sağlam bir zemin sağlamaktadır. Yönetmeliğin uygulanmasına ilişkin olarak Avrupa Komisyonu tarafından yapılan incelemelerin bir parçası olarak, bir birleşen yardımıyla yönetmeliğin, şiddet mağduru kadınların hak ve ihtiyaçlarını gerçek anlamda karşılayıp karşılamadığı değerlendirilebilir.

- AB, Kadına Yönelik Şiddetin ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi'nin (İstanbul Sözleşmesi) imzalanması olasılığını araştırmalıdır. Sözleşme hâlihazırda, kadına yönelik şiddetle ilgili en kapsamlı bölgesel araçtır. FRA araştırmasının sonuçları da, AB Üye Ülkelerinin Sözleşmeyi onaylamalarını destekleyebilecektir.
- Kadına yönelik şiddet konusunda ulusal veri kaynağı bulunmayan Üye Ülkeler, araştırma sonuçlarından faydalanarak kadına yönelik şiddet konusunda özel ulusal eylem planları geliştirmeye teşvik edilmektedir. Eylem planlarının sürdürülebilirliğini ve mağdurlar için pratik sonuçlar doğurmasını sağlamak üzere, şiddet mağduru kadınlarla çalışan sivil toplum aktörlerinin eylem planlarının geliştirilmesi sürecine dahil edilmesi faydalı olacaktır.
- İstihdam, eğitim, sağlık, bilişim ve iletişim teknolojileri alanlarındaki AB politikalarında kadına yönelik şiddetin etkileri her bir alanda ayrıca ele alınmalıdır. Üye Devletler nezdinde, bu farklı alanlara yönelik özel politika açılımlarına ve ulusal eylem planlarına yansıtılmalıdır.
- AB, çocukların, gençlerin ve kadınların her türlü şiddete karşı korunmasına çeşitli katkılarda bulunan DAPHNE ve diğer programların çalışmalarını devam ettiren finansman mekanizmalarının, sivil toplum kuruluşlarının kadına yönelik şiddetle ilgili çalışma ve araştırmalarının daha da desteklenmesi amacıyla kullanılmasını sağlamalıdır. Özellikle, kadına yönelik şiddet alanında hedeflenen mağdur destek hizmetlerinin işlerliğinin sağlanması için finansmana ihtiyaç duyulmaktadır.
- Şiddet mağduru kadınlara yönelik mağdur ve haklar odaklı yaklaşımın, AB ve Üye Devletler düzeyinde takviye edilmesi gereklidir. Son yıllarda bir dizi Üye Devlette 'ev içi şiddet' veya 'yakın partner şiddeti'nin özel bir konu olmaktan ziyade devlet müdahalesi gerektiren bir konu olarak tanındığı olumlu örnekler görülmektedir.
- AB ve Üye Devletler, kadına yönelik şiddetin farklı formlarına ilişkin düzenli veri toplama yönünde taahhütlerini ifade edebilirler. Bu yolla, alanda yapılacak politika müdahaleleri ve çalışmalar için dayanak sağlanabilir. Bu süreç Eurostat ve bu kurumun ilgili uzman gruplarınca desteklenebilir ve Avrupa Toplumsal Cinsiyet Enstitüsü'nün (EIGE) yanı sıra BM ile AK'nin özel izleme organlarına veri sağlanmasına yarayabilir.
- Kadına yönelik şiddetle mücadeleyle ilişkin AB ve Üye Devlet politikaları ile ulusal eylem planları, doğrudan kadınların şiddet deneyimlerinden elde edilen belge dayanağını temel almalıdır. Kadınların şiddet deneyimlerine ilişkin veriler, yetkili mercilere bildirilmeyen mağduriyetlerin çoğunluğunu kapsam dışı bırakan idari ve ceza hukuku verilerinden ayrı olarak toplanmalıdır. AB ve Üye Devletler, kadınların yaşadığı şiddetin mahiyeti ve boyutlarına ilişkin bilgilerin ortaya çıkarılması için

araştırmaların teşvik edilmesi ve finansmanı için elbirliğiyle çaba göstermelidir. Zaman içinde kaydedilen gelişmelerin ölçümü için, bu araştırmalar birkaç yıl aralıklarla tekrarlanabilir.

4. Kısım

Araştırmanın kısa bir özeti

42,000 kadınla yapılan yüz yüze görüşmeler temelinde yürütülen FRA kadına yönelik şiddet araştırması, kadınların şiddet deneyimleri üzerine Avrupa Birliği'nde ve tüm dünya çapında bugüne dek yürütülen en kapsamlı araştırma olma özelliğini taşımaktadır.

Resmi veri toplama mekanizmalarının kadına yönelik şiddeti gerçek boyutlarıyla ve doğasıyla yansıtmadığını dikkate alarak, çeşitli uluslararası ve ulusal kurum ve kuruluşlar bu spesifik insan hakkı ihlaline ilişkin veri toplanması yönünde defalarca çağrıda bulunmuşlardır. FRA araştırmasının sonuçlarının yayınlanmasıyla, AB ve Üye Devletleri, ilk kez, politika oluşturma ve kadına yönelik şiddetin çözümüne yönelik girişimlerde bulunma amacıyla faydalanabilecekleri AB çapında karşılaştırılabilir bir veri kaynağına kavuşmuşlardır.

FRA, Kadına Yönelik Şiddet Araştırmasını neden üstlendi?

FRA araştırmayı, 2010 AB İspanya Konsey Dönem Başkanlığı ve AP'nin kadına yönelik toplumsal cinsiyete dayalı şiddet konusunda karşılaştırılabilir veri toplanması ricası üzerine geliştirmiştir.

Araştırmaya kimler katıldı?

908 kadınla görüşme gerçekleştirilen Lüksemburg istisna tutulmak üzere, araştırmaya her bir AB Üye Ülkesinden (Estonya'da 1,500 görüşmeden Çek Cumhuriyeti'nde 1,620 görüşmeye kadar değişmek üzere) minimum 1,500 kadın katıldı.

Araştırma, AB'de yaşayan ve ikamet ettikleri ülkenin resmi dillerinden nen az birini konuşan 18 ila 74 yaş aralığındaki genel kadın nüfusunu hedef almıştır. Tüm katılımcılar rastgele seçilmiş olup, araştırma sonuçları hem AB düzeyinde hem de ulusal ölçekte temsili niteliktedir.

Araştırma nasıl geliştirildi ve gerçekleştirildi?

FRA araştırmayı geliştirirken ve kapsanacak konuları belirlerken önemli politikacılar, uygulayıcılar, araştırmacılar ve araştırma uzmanlarıyla görüş alışverişinde bulunmuştur.

Araştırmanın anket soru formu taslağı altı AB Üye Ülkesinde test edilmiştir: Finlandiya, Almanya, İtalya, Polonya ve İspanya. Ön test çalışmasının sonuçları, 28 Üye Ülkenin

tamamında yürütülecek olan nihai anket formunun geliştirilmesinde bilgi kaynağı sağlamıştır.

Tüm görüşmeler, anket katılımcıların evlerinde yüz yüze gerçekleştirilmiştir. FRA'nın güvenilir anket araçları temelinde geliştirdiği ve AB Üye Ülkelerinde kullanılan ana dillere çevrilen standart bir anket formu kullanılmıştır. Anket formları katılımcılar tarafından kâğıt kalem kullanılarak veya katılımcıların bilgisayar kullanarak formları doldurduğu bilgisayar destekli kişisel anket yöntemiyle doldurulmuştur. Görüşmeler Nisan ve Eylül 2012 tarihleri arasında yapılmıştır.

Saha çalışması, büyük bir uluslararası araştırma şirketi olan Ipsos MORI yönetiminde HEUNI (BM'ye bağlı Avrupa Suç Önleme ve Denetleme Enstitüsü) ve UNICRI (BM Bölgelerarası Suç ve Adalet Araştırma Enstitüsü) ortaklığında yürütülmüştür. Proje FRA personelinin genel idaresinde yürütülmüştür.

Araştırmada neler soruldu?

Araştırma, kadınların fiziksel ve cinsel şiddet, psikolojik partner şiddeti, cinsel taciz ve ısrarlı takiple ilgili kişisel deneyimlerini kapsamaktadır. Soruların çoğu, kadınların 15 yaşından itibaren deneyimlerini sorgularken; anket formunda kadınların 15 yaş öncesi dönemde yetişkinler elinde yaşadıkları şiddet deneyimleriyle ilgili bir dizi soru da yer almıştır. Araştırmada ayrıca, kadınların kadına yönelik şiddet ve ev içi şiddetle ilgili görüş ve algılarına ilişkin sorular yer almıştır.

Anket sorularında partner şiddeti ile diğer failer elinde gerçekleşen şiddet olayları ele alınmıştır. Kadınlara yaşları, eğitim ve istihdam durumları gibi mağduriyetin ilişkili olduğu faktörler ile risk faktörlerinin daha ayrıntılı analiz edilmesinde kullanılabilecek art alan bilgilerine birtakım sorular da yöneltilmiştir.

Üye Devletlerin dillerine çevrilen ankete katılan bütün kadınlara aynı sorular yöneltilmiştir.

Saha çalışmasının hazırlık ve izleme süreçlerine ilişkin ayrıntılı bilgi için araştırmanın tam teknik raporuna <http://fra.europa.eu/en/publication/2014/vaw-survey-technical-report> adresinden ulaşabilirsiniz.